

ER DE KLAR OVER
at vi når langt og får
folk i hele landet i tale?
HAR DE NOE PÅ HJERTET
ruk våre bespalter
32 øre pr. mm.
Reservert plass etter avtale.

Nr. 8

Torsdag 1. mai 1951

5. årg.

Ingen erkjennelse mulig.

DET ER NOE visst sympatisk over Anders Lange og hans blåøyede optimisme. Han svever fremdeles i den villfarelse at det går an å være idealist i Norge. Slik har han alltid vært. Jeg kjenner ham fra flere års samarbeid, en bråkmaker, en fusentast, som aldri vil la besteborgerne i det til enhver tid herskende parti være i fred. Vi skjønner hans gode mening, og takker ham for den.

Men det er ingen erkjennelse mulig. Dertil har makthaverne gått for langt i sitt forfølgelsesvanvidd. Vi hater dem ikke, og vi ønsker ikke straff over dem. Men vi forakter dem så inderlig! Og vi har ikke i sinne å risikere vårt skinn enda en gang for illusoriske idealer.

Det var nemlig flere enn Anders Lange og den krets han selv sier han nå tilhører som forsøkte å redde landet fra katastrofen. Vi gjorde vårt beste for Norges forsvar, noen av oss i NS og så. Det vil si ikke noen av oss, men alle. Selv undertegnede i sin ringhet holdt i mellomkrigstiden mange foredrag og skrev i hundrevis avisartikler til beste for forsvaret. Men hva hadde vi igjen for det? Vi ble møtt med skjellsord og hån. Det var ikke fritt for at en forsvarsvenn ble ansett som en landsforreder allerede før krigen, i en viss leir. Kristendom, fedreland, forsvar, kongehus og familien som samfunnsmessig institusjon, alt det som var virkelige livsverdier for oss, ble hånet, spyttet på, gjort narr av i den dertil innrettede presse. En arbeider hadde intet fedreland. Han hadde ikke noe å forsvare.

Så kom den katastrofe som tydeligst av alle var forutsagt og forutsett av den foraktede Quisling. Da rømte forsvarsnihillstene.

Ikke skinnet en gang til. Vi sier heller som Churchill sa om Italia: Nå lar vi dem stekes i sitt eget fett.

Jeg har i dette oppsett brukt vi-formen. Hvem er vi? Det er alle NS-folk som jeg har snakket med i de siste 5 år, og det er ikke få. De har alle vært av nøyaktig den mening som jeg her har gitt uttrykk for.

Hvem er jeg? Det har ingen betydning for almenheten. Jeg foretrekker å være anonym. Ikke av frykt for min egen usle person. Jeg mistet under «Retts»-oppgjøret både min helse og min stilling som følge av myndighetenes grunnlovsstridige fremferd. Jeg har intet mere å tape. Men jeg foretrekker å være anonym av hensyn til mine pårørendes tynnslette nerver. Jeg kjenner ingen NS-mamilie som ikke er i noenlunde samme stilling. Et eller annet grunnskudd har de alle fått. Og så ennå en gang slåss for de gode nordmenn? O, sancta simplicitas!

I henhold til forsvarsdepartementets svar til Forbundet for Sosial Oppreisning er vi heller ikke forplaktet til å forsvare landet. Ja, vi har ikke engang rett til det. Derfor er ikke ovenstående standpunkt noe lovstridig standpunkt.

Etter den behandling vi har fått kunne vi nok være fristet til å si som en kjent sekretær i Fedrelandslaget sa i et foredrag for en studentgruppe i Oslo for en 20 år siden: Vi vil pinadø ha krig. Men vi vil ikke selv delta i krigen.

Davidø.

Statsadvokat Bjørnvik ble kastet

En fallen storhet

Statsadvokat Bjørnvik ble kastet ut av styret i Hønefoss og Oppland Kredittbank den 22. februar.

En av hans tilhengere foreslo gjenvalg, men en representant fra Adalen protesterte med henvisning til at statsadvokat Bjørnvik var siktet for atskillig grove forseelser — og at han av den grunn ikke var valgbar.

Ved avstemningen fikk Bjørnvik 7 stemmer og hans motkandidat 23. Da tok Bjørnvik sin hatt og gikk.

LOJALITET

NAR HISTORIEN om 10-års-

kunne og burde gjøre, er å vise at vi tar holde «8. Mai» vår tro-

«Tvers igjennom loven»

Jeg erindrings, at Trygve Lie en gang, da han kom tilbake fra Moskva, hvor han hadde blitt informert om hvordan man på best måte kunne «slutte den borgerlige idrett», uttalte: Vi skal ha makten, selv om vi skal gå tvers igjennom loven». Nordmennene var engang et lovlydig folk, men det er visst noen år siden. Hver 17de mai henger vi på oss nasjonalbånd og priser Eidsvoll-grunnloven, som det bolverk folket skal holde seg til, når det røyner på.

Våre fremste jurister har tilfalle påvist i de siste fem år, at «Landsavkannordningen» og adgangen til å gå tvers igjennom loven hva det ble nødvendig. Men hva vil historien om bli? Finnes det da ikke voksne folk i Stortinget, som nå kan ta opp arbeidet for Status quo i rettsoppjøret? Det er nemlig ikke verdig en kulturnasjon å bryte landets grunnlov.

Tola.

Det er vanskelig å forstå.

Hva den menige amerikaner grubler over.

I. USA utkjempet i 40-årene en krig for å frelse Kina fra Japan. Kina, som nå er frelst, truer fem år senere USA med krig.

II. Japan var fra 1941 til 1945 Amerikas dødelige fiende, som det for en hver pris gjaldt å ødelegge.

Til våre lesere!

Vi gjør våre abonnenter og lesere oppmerksom på at den meget prekære strømsituasjon har skapt store vanskeligheter for den tekniske fremstilling av «8. Mai» — og den avis vi i dag sender ut bærer også tydelig preg av det.

Flere artikler som skulle inn i dette nr. har det vært umulig å få satt. Vi nevner bl. a.: Erling Bjørnsons anmeldelse av direktør Bergsviks bok «Vi er ikke forbrytere» Videre spissartikkelen på første side som denne gang var skrevet av Forbundets formann, Eroar Hovden, — samt flere innlegg i forbindelse med den diskusjon som Anders Lange har reist.

Alt dette gode stoff må stå til vi

atter kommer inn i normale strømforhold, men når det skjer, er det umulig å si noe om. — Slik det nå ligger an, kan vi kanskje vente ytterligere innskrenkninger i strømleveringen — og derfor må alle være forberedt på at «8. Mai» ikke kan komme så regelmessig som den nå har gjort en tid.

Vi ber våre abonnenter og lesere om å vise overbærenhet, og vi på vår side lover at så snart vi er kommet inn i normale forhold, skal «8. Mai» bli likeså bra som den tidligere har vært. Vi har meget godt og interessant stoff som ligger og venter på offentliggjørelse.

«8. Mai».

Gjør det nå!

Modige ord i dagspressen

«Kongsberg Dagblad», redaktør Vanberg, skriver redaksjonelt:

«De amerikanske myndigheter har foretatt en massebenådning av tyskere, som var dømt til lange fengselsstraffer for sitt forhold under krigen. Blant de som er satt på frifot er også lederen av Kruppverkene, Alfred Krupp som igjen skal overta sine omfattende virksomheter.

Det forlyder at der forberedes andre benådninger og at man også i den engelske og franske sektor vil løslate dømte.

Når opphørte krigstilstanden i Norge?

Det svenske utenriksdepartements oppfatning.

Utenrikspolitiske instituttet i Sverige utga i 1943 en brosjyre forfattet av Erik H. Linder: — «Sveriges nøytralitetspolitikk». — Der står det side 41:

«Da de direkte stridshandlinger i Norge opphørte, begynte et nytt avsnitt i vår nøytralitetspolitikk, der den indre debatt fikk en skarpere tone. Den 5. juli 1940 sendte det svenske utenriksdepartement ut ett kommunike: Sveriges utenriksdepartem.

fedreland. Han hadde ikke noe å forsvare.

Så kom den katastrofe som tydeligst av alle var forutsagt og forutsett av den foraktede Quisling. Da rømte forsvarsnihillistene, og lot arbeiderne og deres manglende fedreland i stikken. Lot oss alle i stikken. Etter 5 år kom de igjen for å dømme levende og døde.

Vi kunne en gang ha vært villig til en viss erkjennelse. Vi kunne for eksempel ha erkjent at det ble begått mange dumheter av NS-styret under krigen også. Men de ble mere enn oppveidd av alt det gode NS gjorde for landet, bl. a. den ting at vi holdt liv i det norske folket. Men nå er ingen slik erkjennelse mulig.

Det var etsteds på Østlandet i 1945. To frontkjempere stod for retten. To brødre. To brytende, kjekke karer. De var de første som ble dømt i det distrikt. De fikk sin dom på en rekk år. Etter domsavsigelsen gikk forsvareren ut til dem og spurte: Hva vil nå dere to gjøre hvis det blir krig? Frontkjemperne svarte: Vi vil dra til skogs og komme igjen når det hele er over. Da vil vi holde med seierherren. Tror Anders Lange virkelig at frontkjemperne enda en gang vil stille seg opp som skyteskive for det demokratiske krapyl? A nei, neste gang det kongelige norske arbeiderparti vil ha syndebukker får det søke dem i en annen leir.

Jeg skal få lov til å opplyse den velmenende Anders Lange om at vi i NS har ingen idealer lenger. Til helvete med all idealisme. Vi har avskrevet Sirkus Norwegen, likesom vi har avskrevet Vest-Europa. Tror noen virkelig at den vest-europiske kultur kan reddes? Det fantes et land som kunne stått mot flodbølgen fra øst, både den røde og den gule, og det var Tyskland. Men Tyskland ligger der — herjet og sønderlemmet av Anders Langes Gud Winston Churchill.

Nei, Vest-Europa kan ikke reddes. Det kan ennå bestå i 10 år, kanskje 50 år, men om 100 år er det slutt. Og hvorfor skal vi ennå en gang ofre våre liv og vårt blod for hykleriet? Hva var det Scharffengerg sa: Tro ikke på demokrati, fred og frihet, det er bare hykleri, sa han.

Ved å ta en preventiv krig nå, kan USA kanskje redde Vest-Europa for noen desennier. Om 20 år er det for sent. Og om 100 år er den vesteuropiske kultur i alle tilfeller oppstukt av Asias millioner. Derfor våger vi

ie, 2014

NAR HISTORIEN om 10-årsperioden 1940-50 engang blir skrevet er det ikke tvilsomt at den vil avdekke en folkekarakter som tidligere var ukjent.

Nei det er ingen heder lenger å kalle seg nordmann, og mange, mange er det som idag bøyer sine hoder i skam. På tross av innbitt motstand har sannheten og virkeligheten ubønnhørlig banet seg vei — som den alltid gjør. Glorien om heltelandet Norge begynner langsomt å svinne. Men derfor er det ingen grunn til allerede nå å legge henderne i skjødet og bare la tiden arbeide for oss. — Nei, og atter nei! Den fulle moralske oppreisning som vi har krav på, og som vi vet vil komme, skal vi helst ha i levende live. Vi skal heller ikke ignorere at det fremdeles er sterke krefter som arbeider mot oss, i første rekke de som er ansvarlig for elendigheten og derfor sparker hva de kan. De har makten og derfor også midler som er oss beskåret. Flere av dem er høyt på strå og må forutsettes å ha sterk innflytelse på presse, storting og rettsvesen, i et hvert fall psykologisk. Hvor mon vi hadde stått i dag, hvis vi ikke hadde hatt en rekke behjertede og sannhetskjærlige personer — både innen- og utenfor NS — som har bragt store offere for saken. Vi kjenner dem alle sammen og er dem dypt takknemlige. . .

..Men så har vi de altfor mange, som har valgt å høste der andre sår. Først og fremst de som ikke engang føler æreskjellingens sviende smerte. De menner seg med sine tidligere æreskjellere og gir blaffen i om de har forandret innstilling. Slike subjekter ville vi helst ikke hatt i NS. Så har vi pessimistene, som ikke tror på noe resultat i det hele tatt og finner seg i sin skjebne. De er neppe få. Men i den største gruppen finner vi imidlertid egoisten, han som nok føler svien, men som intet vil ofre for å få den fjernet, fordi han er redd det vil skade ham økonomisk. Der finnes kanhende spesielle tilfeller hvor dette syn er berettiget, men at dette moment er i høy grad overdrevet, er ikke tvilsomt. Tyngden av det norske folk innser nå hvor forfeilet det såkalte rettsoppgjør var, og de ærlige av isenesetterne ønsker sikkert brennende at det var ugjort.

..Det minste enhver av oss

kunne og burde gjøre, er å vise at vi tør holde «8. Mai», vår trofaste og fryktløse forkjemper for sannhet og rett. Det å tone flagg betyr adskillig rent psykologisk, foruten at et relativt stort opplag sikrer bladet økonomisk, hvilket ikke er minst viktig. Les derfor om igjen redaksjonens appell i årets nr. 2 (18. jan.). Det er sanne og vektige ord som har bud til oss alle.

..Du NS-mann og kvinne, som leser bladet uten å være abonnent! Føler du ikke — i likhet med meg — den vidunderlige medisin for ditt såre sinn det er å lese hvert et ord som gir uttrykk for den rehabilitering din sjel har higet etter nå i 5 år? Er det da ikke gått med deg — som med meg — at du med begjærighet har lest hvert votum, i bøker og aviser, fra kilder i begge leire, som med tydelige ord gir deg medhold i den stygge urett der er begått mot deg? Jo er du normal kan ingen tvil være mulig. Æresfølelsen er jo for oss alle det største aktivum, grunnpihlaren i en sunn sjel.

Meget av den foran nevnte medisin har du fått fra «8. Mai» Føler du da ikke trang til å gi noe igjen? Et aldri så lite offer, som i virkeligheten ikke er noe offer. Tenk om våre uforferlede og uengennyttige medarbeidere i bladet tilslutt gikk trett! Hvor ville du i så fall søke erstatningen.

Vi er alle i samme båt (landsvikerbåten) og har de samme ønsker og mål. Innbyrdes lojalitet burde da være en selvfølge. Men lojal er du ikke uten å være positiv i holdning og handling. Eli derfor med også du og gjør ditt til at bladet kan nå sin hovedmisjon, den å komme frem til alle som før var mot oss.

A. P. B.

«Mistenkte» personer

I Hefhli-saken var major og mil. org. sjef Jens Robstad vitne. Han sier, «at i okkupasjonstiden hadde han (Robstad) bedt dei bare skyte Hefhli ned, for det kunne dei gjera når det var noen dei hadde «mistanke» til. I det helle var der gjort forlite på Sørlandet med å likvidere «mistenkte» personer», sa major Robstad

USA angreper i 1945 for krig for å frelse Kina fra Japan. Kina, som nå er frelst truer fem år senere USA med krig.

II. Japan var fra 1941 til 1945 Amerikas dødelige fiende, som det for en hver pris gjaldt å ødelegge. — Japan er fem år senere Amerikas eneste pålitelige venn i det fjerne Østen.

III. Det kostet USA 589,000 døde og sårede og milliarder av dollars å slå Tyskland. — Fem år senere strever USA for opprustning av Tyskland og vil gjøre det tyske folk til sine allierte.

IV. Russland var under den annen verdenskrig Amerikas allierte og fikk milliarder av dollars i lendlesehjelp. — Fem år senere er Russland Amerikas fiende nr. 1 og truer med krig.

V. Det kommunistiske Jugoslavia gjorde seg for fire år siden bemerket ved å skyte ned et amerikansk fly. — Titos Jugoslavia mottar i dag rikkelig amerikansk hjelp og venter ennå mer.

VI. USA's allierte England forsøker å få Kina inn i FN. — England, som har diplomatisk forbindelse med Kina, slås med kinesiske tropper i Korea.

Og ennå er det noen som snakker om idealer, som de unge guttene skal gi sitt liv for!

i retten (Ref. etter «Agder Tid.») Hefhli ble frifunnet, han var bare «mistenkt».

Når det nå i beredskapsloven var på tale å likvidere «mistenkte» personer, kom jeg til å tenke på Robstads ord i denne sak. — Jeg og mange med meg, ble helt rystet over Robstad dengang og likeså rystet ble vi nå da slik framgangsmåte skulle gjøres til lov. — Visstnok er likvidasjon av «mistenkte» personer gått ut av beredskapsloven. Men ved hjelp av fullmaktsloven kan regjeringen og deres tro tjenere, skalte og valte med menneskelig og menneskeskjebner som de vil.

De sier, hr. Robstad, at i det helle var der gjort forlite på Sørlandet med å likvidere «mistenkte» personer. — Altså «mistenkte» personer ble likvidert under krigen, men ikke så mange som De ønsket. — Nå spør jeg Dem, herr Robstad. Var det påbud fra myndighetene i London, at De likviderte «mistenkte» personer — eller var det på eget initiativ? ?

A. B.

«8. Mai»

Postgiro: 81827

ne omstendighet virksomheter. Det forlyder at der forberedes andre benådninger og at man også i den engelske og franske sektor vil løslate dømt.

..Skulle ikke tiden være inne til at man også her i landet begynte å avvikle. Der har vært fremme forslag i den retning, bl. a. fra stortingsrepresentanter tilhørende forskjellige partier. Men noe resultat av større betydning har det ikke ført til.

Det er vel ingen som ikke nå erkjenner at rettsoppgjøret ikke var så uklanderlig som det burde være, dels har det vært overlatt til folk som sist av alt burde sette seg til doms over andre.

Det må også ligge nær å tenke på at det som brakte mange inn på den linjen som førte til fordervelse for dem var at de ville bekjempe er det som man i dag i alminnelighet ser som den store fare — kommunismen. Og videre at der neppe hadde blitt noen tysk invasjon dersom det parti som fremdeles styrer hadde hatt vårt forsvarsberedskap noenlunde i orden.

Mange av de feilgrep som er gjort i forbindelse med rettsoppgjøret har forvoldt skader som er uopprettelige. Men ennå kan man bøte på endel og det bør gjøres uoppholdelig.

Gjør det nå!»

Ynkkelige figurer og «gode nordmenn»

I dage og uker satt jeg og hørte og iakttok rettsforhandlingene i injuriansaken mot Langeland-Bergsvik. Det var forstemmende å se hvor ynkelige de var som vitner de «gode nordmenn». De brukte alle mulige juristknep for å slippe fra sine underskrifter og hva den alminnelige mann mener med en underskrift.

De utenkeligste resonnement fant de på for å vende opp-ned på hva den alminnelige sunt resonnerende mann legger i forholdet. Særlig vred de seg i vande og verdighet herrerne: blsp Berggrav, lagm. Vedeler, Welhaven, fylkesmann Norem og den snakkesalige dommer Soelseth, som snakket samtlige mennesker i salen helt rundt.

Alt som ble skrevet og talt dengang, fikk han løst motsatt pilenes retning. Kun fylkesmann Platou opptrådte enkelte gange som et virkelig mannfolk som vedsto seg sine gjerninger. Det var virkelig litt av et lys

snitt i vår nøytralitetspolitikk, der den indre debatt fikk en skarpere tone. Den 5. juli 1940 sendte det svenske utenriksdepartement ut ett kommunike: Sveriges utenriksdepartem. meddeler, at siden fiendtlighetene i Norge opphørte, har de av krigen betingede innskrenkninger i transitttrafikken til og fra Norge bortfalt.

Dette kommunike og avtalen med Tyskland skapte diskusjon om spørsmålene i Sverige. Side 45 står det at:

«Fra regjeringahold har det klargjort, at transitttrafikken selvfølgelig burde opphøre i samme øyeblikk som krigstilstand påny inntre i Norge.»

På brosjyrens tittelside står: - Utenrikspolitiske instituttets brosjyreserie gir objektiv opplysning

Brosjyren er påtrykt ett stempel: Utenriksdepartementet, under står med håndskrift 26.10.43.

Theo.

Intervensjonen

«Bevisstheten om at de (vestmaktene) ikke var istand til å forsere Vestvolden, forledet dem til tåpelig å drømme og tale om å «lukke opp for krigen» og til å søke adgang til Tysklands flanke over nøytralt område. Jo mere de snakket om hva de kunne gjøre på denne måten desto sikrere sørget de for at Hitler ville komme dem i forkjøpet. Da Churchill denne vinteren i kringkastingen henstilte til de nøytrale land å gjøre sin «plikt» og gå sammen med Vestmaktene, framkalte han i virkeligheten det som kom til å skje og beseglet deres skjebne. Den mest elementære forståelse av psykologi i sin alminnelighet og av Hitlers i særdeleshet, burde ha advart oss med hensyn til den sannsynlige virkning av slik utfordrende tale. Den påskyndet den tyske intervensjon i Norden».

B. H. Liddell Hart
i «Vestens Forsvar»

punkt å se i dette mørke — og ikke stadig de gamle omskriverier av ordenes vanlige mening.

Men samtlige gjentok til det ytterste, at de alle var så fryktelig truet av de forferdelige tyskere og NS — så redde, så redde. Men ikke en eneste av dem kunne påvise en virkelig trussel, slik som det kreves i det såkalte «rettsoppgjør» forat truslene skal føre fram og frikjenne NS-mannen av den grunn. Det hele var omtrent som å sitte i en gutteklasse og høre på de pussigste og mest opplagte unnskyldninger, når de hadde gjort noe galt.

Redaktør
Arvid B. Arntsen

Forretningsfører
Per Kvendbø

Kontor: Fløyveien 25, Kr.sund. — Telef. 1330. — Redaktøren 2918.
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Så bakvendt kan det være.

UNDER OKKUPASJONEN var det noe som het Deutsche Handelskammer in Norwegen. Det var en mektig institusjon, som tok seg av vareutvekslingen mellom Tyskland og Norge, ga kildeopplysninger og kredittopplysninger, råd i told- og avgiftsspørsmål, inndrev fordringer og på alle måter bidrog til å fremme tysk-norsk vareutveksling.

Vi har ingen oversikt over, hvor mange tyske medlemmer dette handelskammer hadde, men den alfabetiske månedsliste for november 1943 viser omlag 975 norske firmaer og enkeltpersoner, som var medlemmer av handelskammeret. Vi tror nok, at dette månedsskrift fra okkupasjonens tid er sjelden å se i dag, for de fleste ilte vel med å tilintetgjøre det i de hektiske maidager 1945 for å fjerne alle spor fra sitt «samarbeide med fienden». Denne engstelse viste seg dog å være ugrunnet, for mens major Langelands sagnomspundne Olava med noen måneders medlemsskap i NS ble hårdeligen straffet, gikk alle de store og små medlemmer av Deutsche Handelskammer in Norwegen fri. Arsaken hertil var ganske klar: Skulle alle de norske medlemmer av dette tysk-norske samarbeide straffes for landssvik, ville det ikke være mange ledende firmaer her i landet, som hadde gått fri. Det var med dem som med LO's titusener av medlemmer på de tyske arbeidsplasser: De hadde farbror i ryggen, sterke organisasjoner som kunne slå i bordet for den hjemvendte regjering og dens bødler og dermed ble det helt enkelt eraktet, at dette medlemsskap var straffritt.

Vi omtaler denne sak ikke for å komme de ærverdige norske medlemmer av Deutsche Handelskammer inn Norwegen tillivs. De gjorde det beste ut av den foreliggende vanskelige situasjon og fremmet et handelssamkvem, som var gavnlig for vårt land i den avstengthet, som var foranlediget ved den allierte blokade og bombingene av alt som den nådde av flytende langs den norske kyst og av produserende bedrifter i landet. At det ikke ble så overvettets meget selv med den norske Londonregjeringens vel-signelse skyldes ikke de alliertes manglende vilje men okkupasjonsmaktens våkne øye. Men — og her kommer vi inn på våre påvisninger. Det var også andre som gjorde det beste for land og folk ut av den fortvilte situasjon, og det var de positive medlemmer av NS, de som anså det som sin borgerplikt i nødens stund, og forvirringens stund å ta seg av administrasjonen av statens, fylkenes og kommunenes organer og som fandt det nødvendig å holde hjulene igang for å skaffe underhold og levevilkår for den befolkning, som A-regjeringen forlot for å redde sitt eget skinn og avvente bedre tider. Det var ingen lett og behagelig jobb, de tok på seg, men hovedsaken var at de tok den og utførte den slik, at de som kom hjem fra landflyktigheten i 1945 kunne gå til dekket bord. Vi kjenner ikke et eneste virkelig tilfelle, hvor man med rette har kunnet rette begrunnet og berettiget kritikk mot denne administrasjon. Men i motsetning til de høyt ærede medlemmer av Deutsche Handelskammer in Norwegen og til medlemmene av LO på tyskernes flyplasser og befestningsanlegg ble disse landets administratorer stemplet,

REFLEKSJONER

DET ER UNDERLIG

på hvor mange måter den blinde fanatisme kan gi seg utslag. La oss bare ta for oss en humanitær bevegelse som Norsk forening til kretens bekjempelse. Den har i disse dager sendt ut et prøvenummer av et nytt tidsskrift «Bekjemp kret!» og det har sikkert gått over hele landet, men etter alle de stikkprøver som vi har kunnet foreta, er det ikke sendt til et eneste tidligere NS-medlem. Vel, vi får vel ta konsekvensene av det, og forevrig har vi så mange kreftskader innenfor vårt samfunn å ta oss av, at vi kanskje har nok med det, men kan allikevel ikke unngå å bli forstemt over den uforstand som vises av dem, som burde vite bedre. Ingen har vel vist slik safunnsånd, da det knep som nettopp NS-folkene, og ingen har vel heller ofret mere med sitt eget navn og rykte som innsats. Men det vil ennå ta lang tid før dette erkjennes, og derfor må alle samles om vårt arbeide for å gjenreise våre rettigheter og for å bringe den uforstående menneskemasse, at vi tross alle forfølgelser og all hån allikevel er mennesker, som vil vårt land og folkets vel. Vi har praktisert fellesnytt foran egen nytten uten noen smållighet og akter å fortsette med det på tross av all hån og underkjennelse fra dem, som krøp i skjul, da det knep som verst.

VI HAR I MANGE RETNINGER stor respekt for kommunistene og deres offervilje for den sak som de tror på, men vi synes at de undervurderer sine medmenneskers øyne

i aviser, film og den illustrerte presse svært ofte var direkte falsk. Eksempelvis har så godt som ingen visst at DEN SA OFTE AVBILDEDE LAMPE-SKJERM AV MENNESKEHUD TILHØRENDE ILSE KOCH, IFØLGE DEN EMBEDSMESSEGE FORHØRS PROTOKOL FRA BUCHENWALD BARE VÅR AV PERGAMENT, idet man til bruk for avbildningen desverre ikke hadde vært i stand til å finne en skjerm av menneskehud. Toneangivende aviser, som av meg er blitt gjort kjent med slike ting, har imidlertid ikke funnet det nødvendig å orientere sine lesere om dette, — — »

Det låter med andre ord til at våre hjemlige aviser har gode kollegaer i det store utland når det gjelder å ta parti for «de seierende». Sannheten har ingen in-

til å tenke. La oss bare nevne en artikkel i bladet med det inkonse-kvente navn «Friheten» forleden med harmfulle ord over at Sverige har stengt sine grenser for noen utenlandske kommunistiske propagandaister:

«Den svenske regjering har nektet å utstede visa for 12 medlemmer av eksekutivkomiteen i Verdenssambandet av demokratisk ungdom. Ethvert menneske som står på et sunt demokratisk grunnlag og ønsker å arbeide for å trygge freden, fordømmer slike handlinger. Og en må stille spørsmålet: Hvorfor stenger de grensene?»

— Det er fryktelig dumt å spørre slik, når bladet selv er en slavisk representant nettopp for den stat som har latt jernteppet gå ned for alt regulært samkvem med resten av verden. Eller er det opp igjen den gamle lekse: Ikke du, bare jeg! — Det var den som i tredveårene fikk folk flest til å åpne øynene for tåpeligheten i kommunistenes propaganda herhjemme, og av den burde de ha lært. Men det ser ikke ut til at noe nytter, og derfor må vi gi dem opp og bare vokte på deres nye tåpeligheter. For selv i sin dumhet kan de være farlige i et land, hvor ensrettetheten har gitt seg slike grelle utslag. —

GREAT MISTAKES OF THE WAR heter en bok som er utkommet i USA og som i mange retninger slutter seg til den kritikk, som er fremkommet fra kjente menn som lord Hankey og Liddell Hart. Den er skrevet av den militære medarbeider i «New York Times», Hanson W. Baldwin og behandler krigspolitikken. Han søker å granske krigens begivenheter og trekke lærdom av dem for fremtiden.

Hovedfeilen, sier han likesom de foran nevnte forfattere, er at de allierte ikke hadde klart definerte mål. De la alt i bestrebelsene for å vinne krigen uten å tenke på å vinne freden. En av hovedfellene var kravet om den betingelsesløse kapitulasjon som førte til den betingelsesløse motstand fra tyskernes side og som etter sammenbruddet stilte de allierte overfor kolossale problemer. Meget ville ha vært vunnet både av menneskeliv og industri, hvis kampen hadde stanset tidligere.

En annen feil som forfatteren påpeker er, at de allierte tillot russerne å okkupere Øst- og Sentral-Europa og han legger skylden på Roosevelt som var utilitelig blåøyet i sitt forhold til Stalin. Om kri-

omfatter ikke de tyske flyktninger, som holdes utenfor den av IRO igang satte hjelpe virksomhet. Allikevel viser tallene mere enn halv gang Frankrikes befolkning! De hjemløses og utarmedes nasjon er i sannhet et stort folk, sier «New York Times». Det er en nasjon som er forenet bare gjennom nød og ulykke. Deres felles kjennetegn er at de elsker sitt hjem, men ikke får bli der — eller ikke våger å bli der. — Og så tenker den enfoldige leser på den Roosevelt-garanterte «frihet fra nød og frykt», som ble kjøpt med den annen verdenskrigs blodofre! Er det fremdeles noen, som legger blomster på hans monument?

SAMTIDIG MED DISSE OPPGAVER

leser vi også om nye opprop for hjelp til Israel, som har en god presse over hele den vestdemokratiske verden. Men det er få, som tenker på de fordrevne arabere, som må gi plass for den store innvandringsstrøm til den nye stat Israel. En britisk humanist, sir Ronald Storrs har dog våget å ta bladet fra munnen i en skildring i «Times» (2. 1. —51):

Nær en million hjemløse arabiske flyktninger (halvdelen av dem barn, derav 48,000 under 12 måneder), ble for to og et halvt år siden jaget inn over de tilgrensende arabiske staters territorium, og selvom disse har gjort hva det står i deres makt, er de uten evne til å avverge den uhor-te katastrofe. Hvert 40. menneske i den arabiske verden er i dag flyktning.

— Men araberne har ingen verdenspresse til å tale deres sak, og som «New York Times» sier, er det ikke bare moralske prinsipper, men politiske beregninger, som ligger bak den forserede innvandring i Israel, som har ført til arabernes fordrivelse. Hva disse beregninger går ut på er ingen hemmelighet for verden.

I DEN FORBINNELSE SKAL VI GJENGI

litt av hva en toneangivende egyptisk avis «El Ahram» (3. 1. — 51.) skriver:

«Opprettelsen av staten Israel var bare det første skritt til virkelig-gjørelsen av de gamle jødiske ambisjoner. Israel innbyr nå jødene ver den rundt til å komme og slå seg ned i Palestina, men hvorledes skal et så lite land kunne øke sin befolkning, hvis det skal nøye seg med de nåværende grenser? Egypt og dets arabiske naboer venter seg derfor før eller senere en israeltisk ekspansjon og forbereder seg på å møte den. —

Slik ser det altså ut i det nære østen. Vi skulle tro, at der var pro-

Vi glemmer det aldri!

Jeg leste forleden et intervju Dagbladet hadde med Riksadvokaten. — Han lot skinne igjennom, at vi snart var ferdige med rettsoppgjøret og at han hadde inntrykk av at man — stort sett — hadde slått seg til ro med de straffe man hadde sonet og litt etter litt gled inn i «samfunnet» igjen.

Ja, der traff Du det Hedda!

Jeg kan trøste Riksadvokaten med at «rettssviket» aldri vil bli glemt av dem som har måttet lide for grunnlovsbruddet og de derav følgende straffe. Våre barn, barnebarn og barnebarnsbarns barn skal oppflaskes med det far, mor, besteforeldre har måttet døye i denne politistat vi lever i. Aldri har vi erkjent noen skyld i hva vi er «dømte» for og og aldri vil vi glemme disse stann retter som ble etablert for å dømme folk, som under okkupasjonen gjorde sitt beste for å livberge det norske folk, etterat de virkelig ansvarlige hadde brakt seg i sikkerhet i England eller Sverige.

Historiens dom kommer til å bli hard for disse menn som fikk samlet mobben mot de som i de fem lange år forsøkte hva de kunne for å oppholde livet her hjemme. Alle kunne ikke rømme. Det var bare de mest ansvarsløse, som kunne gjøre det.

Men vi skal ikke glemme hva vi har måttet døye. Det kan «rettssvikernes» notere seg bak øre.

Men er det nå ikke på tide, at Stortinget får avvirket Erstatningsdirektoratet og tilbakebetalt de erstatninger som er røvet fra folket? For disse erstatninger er tilbakebetalt er vi ikke på rett kjø. Men vi skal også ha erstatninger av staten for tort og sive. Sist, men ikke minst, skal våre navn ut av alle strafferegistre osv. Roal Dysthe var så heldig å få sin sak opp igjen og ble blankt frifunnet! Det er sikkert 90 pst. av de «dømte» som ville oppleve det samme, hvis de bare kan oppnå å få sin sak opp igjen. Når vi atter nærmer oss en rettsstat, vil det vel kunne gå? Men det er et gammelt ord som sier, at mens gresset gror, dør koen. Vi må derfor ikke tape gløden av syne og den tro som holdt oss oppe de harde år i konsentrasjonsleirene.

Tola.

Søren!

Nu har vi hørt om Søren Dahl, som både undrslog og stjål. Skjønt mester og fullmektig. Sa, at han var fordægtig. Så sa direktoratet:

lig tilfelle, hvor man med rette har kunnet rette begrundet og berettiget kritikk mot denne administrasjon. Men i motsetning til de høyt anseede medlemmer av Deutsche Handelskammer in Norwegen og til medlemmene av LO på tyskernes flyplasser og befestningsanlegg ble disse landets administratorer stemplet som landssvikere, arrestert, dømt og straffet med tvangsarbeid i dyre år av sitt liv. En vesentlig årsak hertil var, at de i sin pliktfølelse og sin gåen opp i arbeidet hadde glemt å sørge for sin egen sikkerhet og sin sortl. Riktignok var de medlemmer av NS, men denne organisasjon qua medlemsorganisasjon eksisterte mest på papiret og i et kartotek og den hadde ingen direktiver eller prerogativer å gi sine medlemmer uten plikten til å yte det beste. Den dag da sammnenbruddet kom, var det intet igjen, intet som samlet, ingen som ledet, og som en viljeløs flokk ble de hentet fra arbeidsplass og hjem og og ført ut i den nederverdigende elendighet, hvor de fremdeles befinner seg i dag sosialt og politisk.

På denne bakgrunn må vi se vårt arbeide for gjenreisning av dem, som ble rammet av den politiske hevn fra dem, som rømte fra det hele da det knep som verst. Etter noen lammende år er det gått opp for de fleste og beste av dem, at det nå er på tide at det blir orden i tingene. Og dermed kommer kravene. — Man skulle ha trodd at medlemmene av Deutsche Handelskammer in Norwegen og av LO ville ha forstått berettigelsen av disse krav, men det har de ikke. — De lever selv under parolen: Korsfest, korsfest, i motsetning til mange innen den dengang aktive motstandsbevegelse, de som våget livet for sin tro på de alliertes sak og som idag er villig til forståelse og samarbeid. Så bakvendt kan verden være.

Under disse forhold må vi fortsette vår kamp. Den organisasjon som vi savnet i 1945, skal vi sten for sten bygge opp i kommende år og vi gir oss ikke før vi i kraft av overbevisningens styrke kan vinne tilbake alt som gikk tapt ikke bare for oss men for hele samfunnet i disse år.

«Lampeskjerm-mentalitet»

Av H. G.

Etter å være trukket rundt fra domstol til domstol og ha svinget mellom straffespatier på 4 år og dødsstraff, er nu ILSE KOCH endelig og formentlig for godt dømt til livsvarig fengsel.

I mer enn 5 år har Ilse Koch vært utmerket oppslagsstoff i en hel verdens aviser. Hver gang demokratiets aviser hadde bruk for såkalt Greuel-stoff grep man til Ilse Koch, og pånytt og pånlt fikk man peprede skildringer av hvordan den bolde dame i sadistisk ekstase flådde rygghuden av sittrende menneskekropper for å kunne skaffe seg koselige lampe skjermmer i en lun lesekrók.

I den nå avviklede rettsak nådde man ikke fram med dette tiltalepunkt, skjönt det sikkert nok ikke manglet på forsøk på det. I Aftenpostens referat heter det:

«En av de alvorligste anklagene mot henne, at hun skulle ha latt fangene myrde for å skaffe seg tatovert menneskehud til lampeskjermmer, ble ifallt av aktoratet på grunn

av manglende bevis».

Den 28. septbr. 1950 hadde advokat, dr. Wacker i Stuttgart en artikkel om emnet i tidsskriftet «Christ und Welt». I denne artikkel svarer dr. Wacker på et brev han har mottatt fra en amerikansk ven, og hvori denne kommer inn på forskjellige forhold i forbindelse med etterkrigstidens rettsutøvelse som han finner å måtte klandre.

I dette dr. Wackers svar heter det bl. a.:

«I halvannet år var jeg forsvaret ved prosessene i Dachau og vet av selvsyn hvordan disse prosesser ble ført. Hva De anfører er desverre bare en brøkdelen av hva det kunne innvendes mot den justis som ble utøvet i Dachau. Meg ble det som forsvarer forbult å komme inn på dette, mens derimot aktoratet fikk adgang til å føre som vitner grove forbrytere, morfinister og halliker. — Det skal heller ikke forties at den propaganda i forbindelse med prosessene som ble drevet

dette, — — — »
Det låter med andre ord, til at våre hjemlige aviser har gode kollegaer i det store utland når det gjelder å ta parti for «de seirende». Sannheten har ingen interesse. Det er tjenligheten som propaganda som bestemmer hvilket stoff avisene bringer sine lesere.

Hvor lenge har man trodd at denne sannhetsforaktende «lampeskjermpropaganda» vil bestå?

Det er vår uavviselige plikt, sier Hans v. Hentig i «Sunday Post» (Minnesota), trass i alt å søke å bringe det faktiske fram i dagen. Vi plikter, sier han, å gjøre hva vi kan for å gi de komende historikere et bidrag til forståelsen av den moralske forvirring som kjennetegner tiden idag. Et er sikkert, slutter han, de folk som går inn for kolporterer dagens få løgner, de mennesker er hverken kaldet eller egnet til å være menneskehetens oppdragere.

H. G.

Utenrikskrønikk

Flyttesjau i FN

DET ER EN illusjon å tro at FN er noen verdensorganisasjon i ordets egentlige forstand. Det har dette krigsprodukt aldri vært og vil vel heller ikke bli, skal man dømme etter fem års virksomhet og resultatene av den. La oss bare ta for oss FN og Europa, så er det like mange stater som står utenfor FN som det er innenfor. Medlemsstatene er: England, Frankrike, Sverige, Norge, Danmark, Holland, Belgia, Luxemburg, Jugoslavia, Russland og Schweiz, men utenfor står: Spania, Portugal, Østerrike, Italia, Finland, Romania, Ungarn, Bulgaria, Eire og Albania foruten Tyskland, Estland, Letland og Lithauen. Først når man er klar over dette, får man et sant bilde av De Forente Nasjoner som den store illusjon.

Meningen med FN har heller ikke noen gang vært, at de skulle bli en virkelig verdensorganisasjon, allermest en verdensorganisasjon for fredens bevarelse. Det påstår i hvert fall det britiske labourorgan «New Statesman and Nation». De som kritiserer FN for deres manglende evne til å løse konflikter, hvori noen av stormaktene, USA og Russland er innviklet, viser

en annen feil som forfatteren peker er, at de allierte tillot russerne å okkupere Øst- og Sentral-Europa og han legger skylden på Roosevelt som var utillatelig blåsyet i sitt forhold til Stalin. Om krigen mot Japan sier han, at hovedfeilen var at USA mot slutten tolt overvurderte Japans motstandskraft og at det resulterte i at Russland ble overtalt til å erklære Japan krig og at USA brukte atombomben. Begge deler var en stor feil. — Her ser man, hvorledes forstanden etterhvert melder seg, men det er dessverre forsent til at skaden kan gjøres god igjen.

VI LEVER I FLYKTNINGENES TIDSALDER,

de hjemløses epoke. En Unescorapport i fjor omtalte 250 mill. sultende barn, derav bare i tolv europeiske land 60 mill., som behøver hjelp. USA Foreign Policy Association offentliggjør i år en annen skremmende oppgave, som går ut på, at det i dag finnes minst 60 mill. flyktninger i verden, men denne oppgave

arabiske nasjoner ventet seg utrolig for eller senere en israeltisk ekspansjon og forbereder seg på å møte den. —

Slik ser det altså ut i det nære østen. Vi skulle tro, at der var problemer nok, om man ikke oppmuntret til å skape flere på kunstig vis.

NAR VI FØRST BEFINNER OSS

i den nære orient skal vi også nevne, at USA om kort tid vil komme til å opprette en flybase på Cypern, Storbritannias viktigste støttepunkt i det indre Middelhav. Flybasen vil bli lagt i nærheten av Nicosia, midt inne på øya og vil antagelig bli USA's sterkeste i Middelhavet. Det er meningen at både langdistanse- og tunge bombefly skal kunne operere fra denne base. Flyplassen ble allerede under krigen utbygget med en rekke startbaner og med utmerkede radio- og radaranlegg. Fra Nicosia vil amerikanske bombefly med letthet kunne ramme hovedstedene i de øst-europeiske folkedemokratier og innenfor rekkevidden av de langt-

Nu har vi hørt om Søren Dahl, Som både and-slog og stjal, Skjønt mester og fullmektig Sa, at han var fordægtig, Så sa direktoratet: «Hold fingrene av fatet, Om Søren gjør skandaløse, Kan Ola vel betale!» For Søren var — tross ran og rot — Blitt registret som «patriot». Det minder om «Den gule øst», Som ei fikk ris, mer støtt ble rost, Og malt med Gunders malerikost I ly av bisp og prest og prost Er «rettsoppgjøret» — grandios! I. Gh.

Husk kontingenten

rekken moderne bombefly er også Moskva 2,400 km. borte, Baku, Rostov og Kharkov 1,500 km. borte og Sverdlovsk i Ural 3,200 km. fra Nicosia i luftlinje. Det åpner perspektiver og forteller om USA's langsiktige mål i mere enn en henseende.

med Østerrike, Tyskland og Japan. Hva det tredje mål angår, det å skape et sikkerhetssystem for opprettholdelsen av en varig fred, han man ikke engang begynt til tross for at organisasjonen har eksistert i fem år.»

«De fredselkende nasjoner» som FN-statene kalte seg ved starten, har således ikke rukket å avslutte den annen verdenskrig, før den tredje i realiteten er begynt. Imens har FN-funksjonærene det mere enn travelt med å flytte fra det mislykkede Lake Success til det nye millionbygg i New York. Det minner ikke så lite om Nasjonenes Forbund i Geneve, men som aldri kom til å benytte det fullt ut til dets egentlige formål. Det er derfor ikke noe å undres over, at FN's flyttefolk har det travelt.

Men for å vende tilbake til «New Statesman and Nation». — Det var aldri Pasvolksys mening at hans aktstykket skulle kunne anvendes mot noen av stormaktene. De ble jo allerede fra begynnelsen av stillet over FN-forsamlingens autoritet gjennom sin vetorett og gjennom andre garantier for, at ulike bestemmelser skulle gjelde for stormaktene og småstatene. «I stedet for å klandre FN bør man klandre de delegasjoner, som har forsøkt å benytte sikkerhetsrådet og forsamlingen til instrument for å gå løs på problemer som disse organer ifølge sin konstitusjon ikke kan behandle». —

Arsaken til misforståelsene om FN's egentlige oppgave kan, sier

bladet, i stor utsterkning tilskrives «den velmenende propaganda i USA, som vil fremstille FN som «verdensorganisasjon istand til å trygge verdens fred». FN's oppgave er å tjene stormaktenes interesser, og det er lykkedes for organisasjonen, mener bladet.

Ikke desto mindre følger USA seg ydmyket under Koreakrigen, som jo føres under FN's flagg. «New York Times» (18. 1. 51) sier like frem: «Siden FN er blitt trosset åpent og hårdnakket av en mektig angriper, må FN derfor gå like på saken eller gå moralsk konkurs». Man må ikke tro at om FN gir etter for de kinesiske kommunisters våpenmakt, at de dermed på den minste måte gavner fredens sak. Det skulle for de overlevende innebære, at deres lidelser har vært forgjeves. FN kan tape en krig og overleve det.

Det kan begrense anvendelsen av maktmidler til situasjoner, hvor det er praktisk mulig, hvilket det ikke er overfor Kinas fastland, og enda overleve det. Men de kan ikke overleve det, om de av opportunistiske hensyn krenker moralens bud. FN må være rettferdig i prinsipp og vilje, hvis de ikke skal gå samme vei som sin forgjenger som ble grunnlagt i håp om å skape fred i verden».

Ja, slik skrives det og slik menes det, og det lyder truende på bakgrunn av det som skjer midt for øynene på oss alle. Er det da noe å undres over at flyttesjauen i FN foregår med stigende tempo. Det kan jo også denne gang bli forsent.

Frontkjemperne og forsvaret.

I løpet av det siste år har det vært skrevet ikke så lite om de problemer som er oppstått ved at frontkjemperne for tiden ikke har adgang til tjeneste i rikets væpnede makt, men at de muligens vil få det i en ikke altfor fjern fremtid. Innleggene er alle preget av uvisshet, men også for en dels vedkommende av opplagte usannsynligheter samt litt skryt, som kjennetegner alle nordmenns uttalelser om sin egen faglige dyktighet. Som frontoffiser med norsk førkrigs-befalskole-utdanning mener undertegnede at man kan komme tilbunns i problemet frontkjemperne — forsvaret ved å underkaste det en nøktern analyse, og i dag har vi så mange faste holdepunkter at man ikke behøver å være særlig villredde om hva som vil skje.

Som et utgangspunkt må man først være klar over når virkningene av landsviklovens pgf. 11, pkt. 2, opphører. Før dette tidspunkt er enhver form for deltakelse utelukket. De fleste frontkjemperne er idømt dette rettighetstap for et tidsrom av 10 år, og da storparten av oss ble løslatt i årene 1947—49, vil det stå ved makt til 1957—59, forutsatt at intet uforutsett inntrer. Nå kan det jo være at det vil skje tidligere, men noen grunn til å regne med det, har vi foreløpig ikke. Hvis det f. eks. bryter ut krig, er det overveiende sannsynlig at det vil komme en forandring.

Det har i enkelte innlegg vært pekt på at frontkjemperne representerer en styrke på 2 fulle Tysklandsbrigader (5—6000 mann), en mengde vel utdannet befall, 600 offiserer osv. Det ser ut som om innsenderne ikke regner med at tiden går. Hvis vi idag kunne innkalle alle frontkjemperne til aktiv tjeneste, vil det ikke være mulig å stille så store styrker på benele, selv om det faktisk har vært så mange i uniform under siste krig.

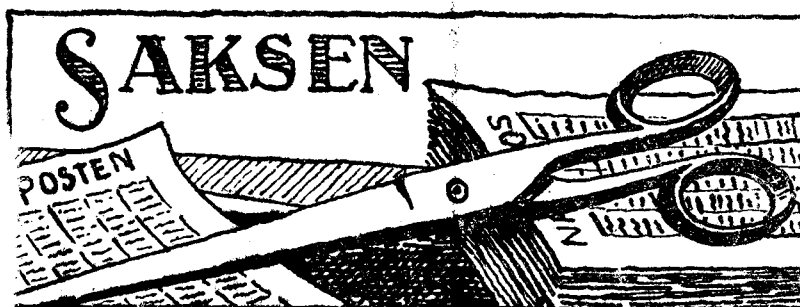
Noen statistikk over frontkjempernes fordeling i de forskjellige aldersklasser vites ikke å være oppsatt, men ut fra personlig erfaring antas at man kommer virkeligheten nokså nær ved å si at høyden 60 pst. av frontkjemperne var under 25 år i 1945. Det er klart at det i løpet av forholdsvist få år vil være mange som er uskikket til tjeneste i linjen, dels p. g. a. alderen, og dels p. g. a. de skavanker som en ikke ubetydelig del har pådratt seg. Slik er forholdene idag, i 1958—59 — altså 13—14 år etter frontkjempernes siste aktive tjenestedag — er det klart at kun en brøkdel av oss er fullt stridsdyktige i en krigskommissærs bruk av ordet. Dette er altså situasjonen i til-

felte av at vi automatisk blir innført i rullene igjen når rettighetstapene opphører, men at så virkelig vil skje er usannsynlig. Det foreligger tvertimot en rekke offentlige uttalelser som peker i motsatt retning. Statsrådene Gundersen og Hauge har kategorisk uttalt at folk som har vært medlemmer av NS ikke kan bli eller være offiserer, generalkrigskommissær Hansson, har uttalt at Forsvaret har intet ønske om å innta oss i sin tjeneste igjen og at vi ikke blir innført i rullene med mindre vi selv ønsker det. Generalkrigskommissæren har videre uttalt seg i sammenheng med F.d.s svar til Forbundet for Sosial Oppreising hvor det pekes på muligheten av å sette frontkjemper og forhenværende medlemmer av NS til forskjellig slags militære arbeider. Slikt kan ikke sidestilles med regulær militærtjeneste.

Et spørsmål som også må belyses i denne sammenheng er hvilken nytte Forsvaret kan ha av vår hjelp. Det er kjent at den norske hær anender meget tysk krigsmateriell og i betjeningen av dette må mange av våre folk utvilsomt kunne betegnes som eksperter. Men det at man kjenner et våpen ut og inn, og kanskje forøvrig er en bra soldat, er ikke alltid nok til å kvalifisere en mann til instruktør for andre. Dertil kommer at vårt forsvar etterhvert vil gå over til å bruke amerikansk materiell som er helt nytt for oss. Før en frontkjemper-befalingsmann kan overta instruktørjobber i hæren, er det nødvendig med repetisjonsøvelser samt rett og slett eksersis for å lære seg de nye ekserserreglementene, og slikt vil ta tid.

Noe annerledes vil det stille seg med våre fronterfarne offiserers eventuelle nytte for en norsk hær, for det høyere befall spiller ikke kjennskapet til ekserserreglementer og våpnenes betjening den samme rolle som for troppbefalet. Den eneste ende vi kan tenkes å komme i krig med er Sovjet-samveldet, og nåtidens norske offiserer har en minimal front erfaring, mannskapene ingen. Dertil kommer at våre folk har spesiell kjennskap til russiske kampmetoder. Vi kan derfor trygt påstå at i en kommende krig vil norske militære ledere gjøre alle de tabbene vi gjorde omigjen, inntil de med blod som betaling har oppnådd våre erfaringer. (Riktignok kjempet vi under litt andre forhold, kampmoralen er alltid bedre i frivillige enn utskrevne avdelinger.)

Det som her er sagt om offiserene gjelder selvsagt bare for tjeneste under feltforhold. Å påta seg utdanning av avdelinger på en ekserserplass idag er det neppe mange av våre offiserer som kan påta seg uten et forutgående kurs.

St. Olavskorset?

Under denne tittel skriver K. E. Marstrander, Røros, i «Adresseavisen»

For vel et år siden hadde Adresseavisen en notis i anledning av en bestemmelse om at N.S.-folk skulle nektes å få sitt navn på sin gravstøtte. Bestemmelsen gjaldt bare Oslo bispedømme, og man var klar over at opphavsmannen til den måtte være biskopen i dette geistlige distrikt.

Ifølge referat fra et i disse dager avholdt rettsmøte i Oslo, hvortil denne biskop var innkalt, foreholdt lagmannen denne en beskyldning om at han hadde forfuskert Det Nye testamente. Men biskopens svar gikk ut på at han ikke ønsket å uttale seg om dette, da det var en annen sak enn den som forelå. En verdig benektelse eller en åpen bekjennelse hadde vel vært mere høvelig, når lagdommeren fant det på sin plass å fremholde beskyldningen. Skyhet for egen persons ansvar i samme grad som nidskjerhet i å hente andres misgjeringer fram i lyset hører ikke med til egenskaper man tilskriver høyreist personlighet.

Det samme referat har også tatt med biskopens besøk hos den tyske general Engelbrecht. Et vitne som hadde formidlet dette besøk, ga i retten en detaljert beskrivelse herav. Denne utredning avvek i vesentlige punkter (sier referatet) fra biskopens, og denne innrømmet til slutt at vitnets forklaring delvis var riktig, og at han ikke kunne benekte at han hadde vært hos den tyske generalen før denne turen til Nordmarka. Dette hadde biskopen tidligere benektet.

Indiskresjonen at biskopen skulle ha spist aften sammen med generalen og at de to hadde skålt med hverandre, var blitt avvist av biskopen med at bare en «gæl'n» kunne skåle i en tekopp. Det ovenfor nevnte vitne kunne da opplyse om at morgenen etter det kordiale samvær hadde biskopen fortalt at de skålte i champagne, og at general Engelbrecht hadde hevet glasset (tekoppen?) på de norske gutters velgående (siktende til disse guttene i Nordmarka).

Når forfatteren av «Folkedommen over N.S.» tok seg friheter av den art som her er nevnt, ledes

Ellers har de som satt i de mest ansværlige stillinger i første rekke hatt faret vel for øye og sett helt bort fra den fare de selv utsatte seg for. Tenk om vi også hadde gjort det samme og ikke lyttet til stemmen fra London. Hvilke resultater vi kunne oppnådd. Men mot dumheten kjemper selv gudene forges. Det var jo den første okkupasjonen vi hadde. Vi var uvant med forholdet. Mange av oss mistet hodet helt, andre bevarte det kaldt og klart som vi nå hører. — Derfor får vi håpe om slikt en gang til skulle bli vår lodd at vi også da beholder fatningen. Det er forundelig hvordan en slik rettssak kan kaste lys over det som før syntes så dunkelt og tvilsomt. De rette beveggrunner kan komme til almenhetens kunnskap og folk som tror og mener seg å representere et folks vilkne samvittighet kan bli stoppet i sine insinuasjoner og med sin virksomhet. Hadde bare Langeland hatt vett nok til å tie om det som var kommet til hans kunnskap — han kunne jo tenkt seg at dette ikke var det det ga utseende av — så hadde vi kanskje ikke gått der og stumlet noen hver av oss. Men nå blir alle klar over at alle bare har hatt fedrelandets vel for øye. Hvem vet, kanskje historien en gang vil edle beveggrunner.

Isfronten nordpå.

Bladet «Tromsø» er en typisk representant for «isfronten» i det nordlige Norge. Ikke desto mindre har bladet måttet ta inn følgende fra Sigurd Lie, Lyngseidet:

Hr. redaktør!

Med stigende forferdelse og harme har jeg lest både de redaksjonelle og de innsendte artikler om rettsoppgjøret og NS, og jeg tror jeg kan si om jeg ikke vet om vi er eneste avis her i Norge som i den grad er organ for isfronten.

Såvidt jeg har forstått det er det ukjent at medlemmene av NS var straffet mer enn nok av myndighetene og hvorfor skal de da få tilleggs straff ved å skjelles ut igjen og igjen i Deres blad av all slags pøbel som får slippe til.

Hvis De føler Dem kallet til å være en overordnet rettsinstans, så kan De med god samvittighet skjelte ut befolkningen her nord for deres i sannhet usle nasjonale holdning.

NY BOK:

E. Werner Svendsen:

«Konsentrasjonsleiren llebu»

er nettopp utkommet. Boken er på 167 sider, innholdsrik, vel skrevet og fengslende. Det er en beretning bygget på dagboksnotater, interessant fra perm til perm.

Boken bestilles i «8. MAI», og sendes omgående ved innmeldelse av kr. 8.50.

«8. MAI», Box 41, Kr.sund N.

Ugift gårdsarbeider

helst en som vil ta dyrestell, får plass på middelstor gård i Vestfold. Straks eller fra 14. april. Attester og lønnsforlangende sendes Axel Aass, Solberg, Sande i Vestfold, telefon 194.

Ektepar

med 2 barn ønsker 2 værelser med full pensjon i skiterreng i påsken. Oppgi pris.

Franklin Knudsen,
Nordstrandveien 25 pr. Oslo

Dersom De

har bruk for flettverk-gjerde så husk meg med Deres bestilling og det i dag. Min virksomhet er avhengig av kontinuerlig levering. Jeg fører de vanlige maskestørrelser og høyder til dagens priser. Skriftlige forespørsler besvares omgående.

Clas! Da trådprisene stiger jevnt, er den hurtigste bestilling den absolutt billigste.

Gjerdefabrikken Grei,
Thor H. Sandorf,
Kolbotn

Sang — musikk

Personer med interesse for sang og musikk kan få bli med under ledelse av organist i Kristent Samfund, Kyrresgt. 1, Oslo. Henv. på møtet hver sønd. kl. 19 eller til sokneprest Andersen, Ski

Leilighet

Møblert 2½ v. leilighet blir disponibel fra 1. juni i år for den som kan yte et lån for emigrasjon. Ca. kr. 8—10 tusen. Vestlandet nær Bergen. Bill. mrk. «Leilighet nr. 73».

med de farlige medarbeiderne han har. Misstillit til Adenauer betyr hjelp til de tyskere som vil gå inn for en mindre ærgjerrig og en mer sosial rettferdig tysk politikk og en støtte for dem som er imot remilitarisering under ledelse av tidligere Wehrmacht-offiserer. En må være klar over at en slik form for remilitarisering kan bli en boom-rang for Vest-Europa.

En slik forfatter gjør ikke sitt navn tilskamme. Det må være for penger at en mann kan skrive slik i den utenlandske presse om sitt eget

Bekjentskap

Forhenværende frontkjemper ønsker bekjentskap med N.S.-jente mellom 20 og 29 år. Danser ikke, ellers interessert i nesten alt. Foto ønskes. Bill. mrk. «Lykken finnes nr. 72».

Jente

som kan hjelpe til i huset og stelle to kuer, får straks plass. To voksne. Trivelig sted. Billett mrk. «Lett post nr. 76».

Hestehandelen i Rostock

Redaktør A. Olesen har nå gitt ut boken:

«Fra utrykte kilder»

hvor han med ugjendrivelige beviser slår fast, at den danske regjering drev underhandlinger med den tyske regjering tre uker før Danmark og Norge ble okkupert.

tige i en krigskommissærers bruk av ordet. Dette er altså situasjonen i til-

Alessandro Volta - Vilhelm Rasmussen

En sammenlikning til ettertanke

Vilhelm Rasmussens Eldsvoldsmo- nument ligger ferdighugget og lag- ret på Gassverket i Oslo. Meget av monumentet ble hugget i de kalde vintre, mens tyskerne var herrer i landet, men det ble gjort ferdig av en mann som trodde på arbeidet for sitt lands fremtid som fri og uav- hengig stat.

Nå vil dagens herrer ikke vite av monumentet, fordi dets skaper var medlem av Nasjonal Samling. Ingen spør, hvorfor han var medlem og in- gen vil erkjenne det offer det var for en kunstner å arbeide, å skape under slike forhold. Mens monumen- tet ligger der i påvente av fornuf- tens seir over det blinde hat, skal vi trekke en sammenlikning til lærdom for alle, som ennå har sine sanser i behold.

Det er historien om Alessandro Volta, hvis navn aldri blir glemt. Han ble født i Como 1745 og tilhørte en gammel norditaliensk slekt. Opp- rinnelig var han bestemt for den gelstlige stand, men en ubetvingelig lyst førte ham inn i fysiske studier og i 1774 ble han ansatt som profes- sor i fysikk i sin fødeby. I 1779 ble han forflyttet til Pavia og derfra ut- gikk de grunnleggende arbeider i elek- trisiteten som gjorde hans navn be- rømt verden over. I motsetning til Galvani svang Volta seg opp ved ok- kupanten Napoleons hjelp. Han veg- ret seg ikke for å tjene i sin viten- skap selv under fremmedherredøm- met, fordi vitenskapen likesom kun- sten står over all døgnpolitikk. Han ble kalt til Paris for i det franske institut å meddele sine oppdagelser til de franske vitenskapsmenn og til Napoleon, som gjorde megen ære av ham og senere utnevnte ham til greve. I 1804 tok han avskied som professor, men i 1815 utnevnte den østerrikske keiser Franz ham til di- rektor for det filosofiske fakultet i Padua. Sine siste år tilbragte han i sin fødeby Como, hvor han døde 1829, 82 år gammel.

Er det noen lærdom å hente fra dette? Hadde Volta drevet politikk istedetfor å tjene vitenskapen, ville vi ha gått tapt av meget i alle fall i tid, når det gjelder forskning i elek- trisiteten. Hvis Vilhelm Rasmussen hadde sviktet sitt kall, ville vår kunst ha vært meget fattigere. In- gen smusskribent kan tie ham ihjel, ingen tåpelig protestanter kan heller knuse hans kunstverk. Engang vil det komme til å prange som histo- risk monument ikke bare over Elds- voldsverket, men også over den seir- rike kunst.

gjelder selvsagt bare for tjeneste un- der feltforhold. Å påta seg utdannelse av avdelinger på en ekserseplass idag er det neppe mange av våre of- fiserer som kan påta seg uten et for- utgående kurs.

Det er villefende — som man så ofte ser på trykk i bl. a. «8de Mai» — når det skrives om «elendige til- stander» innen forsvaret. Man får lett inntrykk av at karakteristikker som kan passe på enkelte avdelinger overføres til hele hæren. Selvfølgelig er det en stor prosent av befalet hvis kunnskaper slett ikke svarer til de- res grad og stilling, dette gjelder nok særlig Heimevernet, hvis øvelser og feltmessige opptreden kan være en pine å se for en erfaren taktiker. Men vår hærledelse idag er fullt op- merksom på at Heimevernsoldatenes kampverdi ikke har samme verdi som andre soldaters, og man vet at de som utdannes i Tysklandsbrigaden - våre elitetropper — ikke kan måle seg med stormaktenes styrker. Det forsvaret som landet har idag er dog langt bedre enn det vi hadde før si- ste krig, og skulle man påny få u- fredstider, vil vi sikkert stå bedre enn i den umulige situasjon som Nygaardsvold-regjeringen hadde bragt oss i den 9. april 1940.

Det som blir det avgjørende for vår deltakelse blir nok først og fremst det, at det skorter på tillit fra våre myndigheter. En innsender i Dagbladet skrev for ca. 1 år siden at man måtte være forberedt på at NS-folkene ville gå sammen med kommunistene i neste krig. Slikt er jo bare til å le av. Vedkommende har åpenbart ikke forstått noe av moti- vet for frontkjempenes handlinger. Nå er nok den del av det norske folk som har giddet å sette seg inn i sa- kene, og også våre statsmyndigheter, kommet til det resultat at de aller fleste unge menn som under krigen med livet som innsats bekjempet bol- sjevismen, — om enn på tysk side — var idealister, men på det nåværen- de tidspunkt kan vi ikke vente at dette blir offentlig innrømmet. Der- til er konsekvensene for vidtgående.

Med den forsmadelige og nedver- digende behandling som vi har fått, vil nok de fleste frontkjemperes æres følelse tilsi dem at de betakker seg for uten videre å trekke i kongens klær. Det ser ut som om en del av avisdiskusjonsdeltakerne har god lyst til å ta fatt igjen, et ønske som er forståelig når det gjelder en som opprinnelig bestemte seg for den mi- litære løpebane, men initiativet for slik deltakelse bør ikke komme fra vår kant. En offisiell erklæring om at våre handlinger under krigen var patriotiske, samt utslettelse av fin- geravtrykk, fotografier, kartotek- kortene hvor rubrikken «forbryter- terspesialitet» er utfyllt med «lands- svik», plus alle andre data om oss i politiets forbryteralbum, vil bane veien for de frontkjemper som øn- sker å delta i forsvaret Sverre.

nevet glasset (tekoppen?) på de norske gutters velgående (siktende til disse guttene i Nordmarka).

Når forfatteren av «Folkedom- men over N.S.» tok seg friheter av den art som her er nevnt, ledes tanken hen på moralordet om den som sitter i et glasshus. Og når Kirkens primas ved rettslig tvang påføres ikke å ha holdt seg til sannheten, tør det ikke mindre bidra til vitnesbyrd om at Stats- kirken bærer vel meget preg av verdslighet.

Men den som ikke unner med- mennesker å få sitt navn på sin grav, nærmer man seg ikke med silkehansker.»

Den talentløse opposisjon.

Forfatteren Sigurd Hoel blev i anledning sin 60-årsdag interviewet av «Morgenbladet». I samtalen løp spør bladet:

— Hvordan syns De opposisjonen er ivarettatt?

— Opposisjonen i Norge i dag er ubegripelig talentløs — bortsett fra «Farmand». Enig eller ikke enig i meget av det som står i «Farmand» men man kan ikke nekte for at det er talentfull opposisjon — og prin- sipiell opposisjon. En opposisjon kan godt være talentfull uten å væ- re prinsipiell, men den kan ikke være prinsipiell uten å være talent- full.

— Hva mangler den øvrige oppo- sisjon?

— Helhetssyn og god samvittig- het.

— Skal vi utdype det litt nær- mere?

— I en stor del av opposisjonen i dag står der mellom linjene: «egentlig er vi alle enige og egent- lig er vi alle sosialister.» Men hva er sosialisme? Hvis sosialisme be- tyr at vi vil nå fram til et samfunn hvor ingen lider nød — altså vel- ferdstatsen — da er vi alle sociali- ster. Men hvis sosialisme betyr et statsdirigert samfunn, uelastisk, initiativfiendtlig og byråkratisk — da er det et meget lite mindretall i Norge som er sosialister i sitt hjerte. Regjeringen er det i hvert fall ikke.

Langelandsaken.

Hans Henriksen skriver i «Eids- vold Blad»:

«Ettersom vitneforklaringen i denne selebre sak skred fram be- gynte jeg mer og mer å tvile om vi som fulgte parolen og sa fra oss alle offisielle og halvoffisielle stil- linger for ikke å yte fienden bi- stand, gjorde så rett heri. Tenk om vi også hadde beholdt disse og sett bort fra egne interesser, hvilke tje- nester vi kunne ytet folket ved å ha stått som medlemmer for dette. Det viser seg jo i denne sak at det er de menn for domstolen og gitt dem som endog har stilt gode nord- menn en betinget dom for å redde dem fra verre kalamiteter.

Hvis De føler Dem kallet til å væ- re en overordnet rettsinstans, så kan De med god samvittighet skjel- le ut befolkningen her nord for deres i sannhet usle nasjonale holdning. Her vrir det av tyskarbeidere alle stader og av folk som solgte mange slags varer til tyskerne uten at de har fått noen slags straff for det. Dem kan De nå skjelle ut litt med god samvittighet.

For å forebygge misforståelse kan jeg opplyse at jeg selv ikke har hatt noe å gjøre med NS.

«Rettskaffenhetsfeber».

I en anmeldelse av lord Hankeys bok om Nürnbergdommen og det som henger sammen med den skriver Per Skansen i «Vårt Land» bl. a.:

«Lord Hankeys konklusjon er at rettsoppgjøret i Nürnberg og To- kio og kravet om betingelsesløs o- vergivelse har virket mot sin hen- sikt og brakt verden inn i elendig- het og fortvilelse og i et spennings forhold nasjonene imellom som er mer sprengstoffladet enn noensin- ne. Det er bare en vei ut av denne ytterst farlige situasjon: Hel a- nesti for alle som ennå venter på dom og alle fanger som er dømt for andre krigsforbrytelser enn ren og skjær sadisme. Det naturlige ville være at FN gjennomførte den- ne planen.

Det heter i rettspråket at den som beviser for meget, beviser in- gen ting. Det lord Hankey legger fram, er kjennsgjerninger. Men en kan ikke fri seg fra det inntrykk av og til at hans samvittighetsfull- het er en art «rettskaffenhetsfe- ber». Men lord Hankey er en ube- stikkelig sannhets søker. Uansett om man er enig eller uenig med ham i alt, leser en boken med stør- ste interesse og utbytte. Det er en ured og ærlig manns tale».

Tenk om det var ennå flere, som hadde litt «rettskaffenhetsfeber» — ikke minst innen den krets, som slut- ter opp om «Vårt Land»s livssyn. Vi skal med anerkjennelse tilføye, at bladet redaksjonelt inntar noe av en særstilling i den norske presse, når det gjelder tale om rettskaffenhets i retts oppgjøret. Det tyder på moralsk mot og vil ikke bli glemt.

Ein Geldmacher?

I en artikkel om «Ny-fascismen i Vest-Tyskland» skriver en herre ved navn W. Geldmacher i Dagbladet 4. 1. 51 bl. a.:

«Jeg tror derfor at den ambis- øse Adenauer-regjeringen i virkelig- heten er populær hos flertallet i Vest-Tyskland. Nordmennene bør stille seg reservert overfor denne regjering. Dette vil ikke si det sam- me som at en bør vise manglende velvilje overfor alle tyskere, men en bør ha berettiget mistillit til en kompromissmaker som Adenauer

remilitarisering kan bli en boome- rang for Vest-Europa.»

En slik forfatter gjør ikke sitt navn tilskamme. Det må være for- penger at en mann kan skrive slik i den utenlandske presse om sitt eget lands lovlige regjering, hvor uenig han enn er i det som foregår.

En ny advarsel.

Etter dommen i Centralbyggsaken i Trondheim skriver regjeringsbladet «Arbeider-Avisa» bl. a.:

«Vi finner ingen grunn til å gå nærmere inn på dommen og dens premisser. Saken har vært så kom- plisert at det er vanskelig nok for utenforstående å danne seg et helt korrekt bilde av hele sakskomplek- set. Det viser seg imidlertid tyde- lig at jo grundigere slike saker blir utredet og forberedt, jo roligere og mer objektivt vil retten vurdere sa- kens pro og kontra. Slik også i dette tilfelle. Det bør være en ny advarsel om å være varsom i sin personlige forhåndsdom. Det har vært gjort stor uret mot mange men- sker i slike tilfeller. Og sammen- likner vi utfallet av denne siste store rettssak med tidligere saker, sitter en tilbake med et forstem- mende inntrykk av at det i flere tilfeller også er begått urett av domstolene.»

Amnesti?

Vårt Land mener at det ville ha vært klokt om myndighetene gjen- nom et amnesti i landssvikoppgjøret hadde gjort rent bord.

— Å drive et noenlunde prikk- fritt og anstendig rettsoppgjør i et selvtøkens atmosfære i den umid- delbare skyggen av den nasjonale ytmykelsen og nesten nådeløse fri- hetskampen var en opplagt umu- lighet. Særlig med det omfang det fikk etter landssvikloven. Dermed var det også gitt at reaksjonen i folkedommen før eller siden måtte komme, og at dens pendel kunne komme til å slå langt ut til den andre siden og kanskje ramme hardt og urettferdig i selve jøssing- leiren, hvis det ikke ble bremsset i tide. For intet er mindre å stole på enn en «folkedom» sprunget ut av sterke følelser. Langeland-sakens utfall viser hvor langt pendelen er kommet.

Bremsene har i disse årene hel- digvis vært brukt både i Stortin- get, i rettssalen og ute på arbeids- plassen. Men mye ny urett og bit- terhet er likevel blitt skapt. Den verker i mange sinn. Hos mange har den satt seg fast i et nok så uforsonlig hat. Det er utslagene av denne hatefullheten og ofte også delvis berettigede forbitnelsen over personlig lidt urett som ulmer og brenner i alle ryktene og anklage- ne og kravene om oppreisning. Så mye bør vi kunne forstå.

beviser slår fast, at den dan- ske regjering drev underhand- linger med den tyske regjering tre uker før Danmark og Norge ble okkupert.

Det er den mest sensasjonelle bok som er kommet ut i Danmark på lange tider.

I Norge kan boken bestilles gjennom «8. Mai». Den koster kr. 5.00 portofritt tilsendt.

«8. Mai» Box 41, Kristiansund N

På samme bølge- lengde.

Jeg traff forleden en hårdkokt jøssing, som tidligere formelig freste, når han så en NS-mann. Nå hilste han så vennlig og begynte å prate. Jeg skjente jo straks, at det hadde begynt å demre for ham, og at det var skjedd en hel omveltning i hans sinn. «Vi er kommet på samme bøl- gelengde nå», sa han. «Så» — svarte jeg — «Jeg har nå ikke hatt noen annen bølgelengde, enn den jeg frem- deles har og har hatt siden Sovjet- styret kom til makten i Russland».

«Jeg vet det, sa han, men jeg for- stod ikke tidligere, at det var Sov- jet som stod bak alt og trakk i trå- dene for å ødelegge freden, og som skulle gjøre det nødvendig for oss å ruste opp, som aldri har hatt noen imperialistiske tendenser. Og hva koster ikke dette skattyterne», sa han.

Jeg var jo helt enig! «Men det var jo Nygaardsvolds-regjeringen, som gjorde det store feilgrep og av- rustet, når man skulle styrke forsvaret. Her ligger ansvaret for ok- kupasjonen, og hadde det ikke vært det beste om Tyskland hadde fått fri rygg til å gjøre det av med Sov- jetstyret før USA blannet seg inn? Da hadde vi nå sloppet denne trussel fra øst, som vi ikke vil bli fri for så lenge Sovjet ikke blir slått militært», svarte jeg ham. Han var enig. Og slik har det nok gått med mange tu- sen nordmenn i den senere tid.

Man er kommet på samme «bølge- lengde», hvor NS-folket har stått den hele tid, fordi man nettopp for- stod faren fra øst! Det er altså Arbeiderpartiet som er sjaltet over på samme bølgelengde som vi har stått hele tiden. Er det da vi som har tatt feil?

Det ville ikke være for tidlig om den nåværende regjering innså Ny- gaardsvold-regjeringens uomtvistelige feilvurdering og ga oss full og hel oppreisning. Men det haster, hvis man vil ha et samlet folk til stormen kommer over oss. Det er ikke gode nyheter fra Kina nå om dagen.

Argus.

Boikotten av «Samfundsliv» funnet urettmessig

Norsk Centralforening for Boktrykkere dømt til å betale 50000 kroner i erstatning

Norsk Centralforening for Boktrykkere er i Oslo byrett dømt til å betale redaktøren av Samfundsliv, Peter Hoff, Alesund, 50,000 kroner i erstatning fordi Hoff's avis ble boykottet av foreningen. Det var som kjent lagt ned påstand om erstatning begrenses oppad til 250,000 kroner.

I byrettens premisser heter det bl. a. at det er åpenbart at Samfundsliv interesserer seg for et ganske annet samfunnssystem enn det vi for tiden har og det som søkes fremmet av det eller de for tiden rådende partier. Det synes ikke å være noe å utsette på Hoff's eller avisens nasjonale holdning. Forbundet kan i dette tilfelle ikke ha vist tilbørlig aktsomhet ved en rolig granskning av avisen før det gikk til sine voldsomme og uriktige beskyldninger.

Hensikten med boykotten var å forhindre Hoff og hans meningsfeller fra å komme til orde gjennom deres avis, men det er de lovlige myndigheters sak å ta seg av dem som misbruker grunnlovens bestemmelse om trykkefriheten. En enkelt sammenslutning av folk kan ikke tiltå seg denne makt. For så vidt var boykottens formål heller ikke rettmessig.

Følgene av boykotten var forbundet fullt på det rene med. Man ville

stanse avisen og var klar over at man hadde maktmidlene. At det ville påføre eieren tap måtte man regne med. Det står da også i beslutningen at hovedstyret tar det fulle ansvar for vedtaket.

Alle momenter tatt i betraktning finner retten å måtte betegne boykotten som urettmessig. I dette tilfelle kan det ikke sies å foreligge noe mislig forhold fra Hoff's side. At han gjenopptok utgivelsen av Samfundsliv var fullt lovlig, at han argumenterte for den samfunnsform hvis fordeler han trodde på, var også rettmessig, desto mer som den lå meget fjernt fra den nazistiske. At han kritiserte tidens foreteelser kan ingen klandre ham for.

Man må se boykotten på bakgrunn av den mentalitet som hersket — Det var ikke for å skade personen Hoff eller hans avisforetagende men for å bekjempe nazismen at forbundstyret gikk til sin beslutning. Det foreligger således ingen uedte motiver bak boykottbeslutningen. Det bør det etter rettens mening tas hensyn til når erstatningen skal fastsettes. Det kan ikke sies å være et så særlig formildende forhold at erstatningen kan bortfalle, men må kunne berettigede en viss moderasjon i det påfølgende oppgjør. Under hensyn til det som er anført om den utviste skyld ved boykottens igangsettelse og opprettholdelse er retten kommet til det resultat at den samlede erstatning bør settes til 50,000 kroner.

Formastelige spørsmål:

Er det så galt
det gale?

Ja, man kan fristes til å spørre, når man leser den russiske utenriksministers erklæring før avreisen fra New York etter avslutningen av den lite vellykkede 5. sesjon i FN's hovedforsamling. Han fikk anledning til å uttale følgende til pressen og kringkastingen:

«Den som har fulgt med i FN's Hovedforsamlings 5. sesjons arbeid

Skatt av gevinst på „Qusling-lån“

Oslo byrett har avsagt dom for at Staten kjennes berettiget til å skattlegge som inntekt gevinster på Statens premieobligasjonslån av 1943.

Saken var anlagt av to menn som begge hadde vunnet i lånet. Den var anlagt mot Staten, men resultatet av saken ville også bli gjort gjeldende for forholdet til kommunebeskatningen. Saksøkerne påstod at gevinstene ikke kunne skattlegges.

Dommen ble avsagt av tre dommere. Dommer Moltke Spilleth bemerker at opptaket av lånet går inn under de beføyelser som okkupasjonen er tillagt etter folkeretten, og at låneopptaket derfor må ansees som lovlig. Men i folkerettens regler finnes intet om hva som skal gjelde etter at okkupasjonen er opphørt. Her må avgjørelsen ligge helt ut hos de norske lovlige statsorganer. Lånet er godkjent av billighetsgrunner og for å hindre økonomisk kaos. Men det er ikke noe rettslig grunnlag for å anta at landets lovlige myndigheter skulle være bundet av de lånevilkår som okkupasjonsstyret måtte ha funnet det tjenlig for seg å fastsette under okkupasjonen.

Dommer Fleischer sluttet seg stort sett til Moltke Spilleth, mens dommer Vindhoel stemte for at saksøkerens påstand måtte tas til følge. Han fant at låntagerne ikke kunne ha noen berettiget forventning om at de lovlige myndigheter vil godkjenne lånene for den fastsatte løpetid. Derimot synes det å måtte være en velbegrunnet forventning, at lånene ville bli forrentet overensstemmende med avtale og forutsetninger inntil innløsningen fant sted.

Sic transit
gloria mundi

Aldri tidligere har vel Verdens folk opplevd mere utrygge tider enn nå. Hvorhen man vender synet merker man Sovjets jernhæl. Den russiske diktator har villige redskaper i alle land for å undertrykke folkenes frihet, og man kan vel si, at han har hatt hell med seg. Riktignok var det Sovjet og USA som vant den annen verdenskrig, men man vant

8. Mai og ikke gjør det - er mangel på mot

Lyriisk krafttak.

Hallvard Tveiten: «Fjellharpa». Jac. Saabyes Forlag, Oslo. N. kr. 12.—.

Det er et stort mål Hallvard Tveiten nu har satt seg, å skape et norsk Kalevala. Den boken som i dag foreligger er bare et utdrag av verkets 1. del — «Fjellharpespelet». Det er derfor ikke umulig at ens vurdering vil kunne forandre seg, når og hvis man fikk anledning til å sette seg inn i hele dette veldige verk. For veldig er det, det er mangfoldige tusen

vers, og alt skapt i løpet av noen ganske få år.

Det lar seg imidlertid ikke nekte at dette krafttaket har satt sitt merke på ganske mange av diktene. De virker ikke nok gjennomarbeidet, ikke nok gjennomlevet, mange av dem. Det er hovedinnvendingen man må få komme med. Det synes som om Tveiten har skapt i en eneste inspirasjonsrus uten å kjenne noen vanskelighet — eller noe måtehold. Det må være derfor at han har hatt så vanskelig for å arbeide med diktene etter på, slipe dem til. Derfor denne forunderlige blanding av ondt og godt. Men det hadde de nødvendigvis trengt til, ganske mange av dem.

Det er en gledelig fremgang å spor hos forfatteren. Han har tydelig vokset på de siste års begivenheter. Men er disse egentlig avklart nok for å bli diktning? Vi må imidlertid få rose ham for hans rytmesans. Det synes bare som om han mangler en eneste liten ting, det å kunne sjeldne mellom de fineste nyanser i språket. Her kan det jo forresten være at det nettopp er anmelderen som tar feil, idet jeg kanskje ikke kan forstå nyansene i Tveitens sagatunge nynorsk. Men faktisk virker enkelte av diktene merkelig lette, mer som rimkunst enn som dikterkunst. Og andre kan virke bombastiske, sitt overtrekk av ættarjord og sagastøv. Og atter andre kan virke rett og slett naive.

Er så dette det vi har å si om boken? Nei, det er noe mer, det er de enkle vers man ikke får lov til å gå forbi, de fordringsløse dikt der forfatteren når høyest. Det lille «I Gullanlid» er faktisk blant de beste i hele boka, hør bare:

«No er det helg, no er eg fri,
— syng hug, syng barm —
no gjeng eg upp i Gullanlid
— syng barm, syng kjærleik varm»

Her har Tveiten greid å gjengi noe enkelt og usammensatt i en like enkel form, de mindre diktene er i det hele langt mer fordringsløse og ekte.

Hva angår de enkelte satiriske dikt som er innlagt i samlingen så faller de ut av tråden i samlingen. De passer ikke, og dertil kommer at satiren skal være en elegant og smidig åndelig florettsvevelse, og in-

Utrolige hendelser

I ETT NUMMER av en Osloavis finner jeg en rekke meldinger, som jeg nærmest må kalle utrolige hendelser. Fordi de er i høy grad i strid med det som i de første etterkrigsår ble podet inn i oss som god nasjonal sed og skikk.

DET MELDES AT redaktøren av bladet Samfunnsliv har fått kr. 50,00 i erstatning av Typografforbundet for den ulovlige boykott som ble iverksatt mot bladet for et par år siden. Typografene fant ut at Samfunnsliv «forsvarte» nasistene og at det derfor var nasistisk. Ikke en lyd høstes til protest mot maktmisbruket, da typografene fikk ordre til å nedlegge arbeidet. — Tvertimot ble handlingen av såvel myndigheter som publikum tatt som bevis for god nasjonal holdning hos typografforbundet, som riktignok ikke hadde hatt et ord å si, da hele deres medlemsstab under krigen satte og trykte Fritt Folk, Deutsche Zeitung in Norwegen og de andre nasifiserte blad. Men så kommer altså Oslo byrett og erklærer hele boykotten for ulovlig og tilkjennner bladets eller 50,000 kr. i erstatning. — Utrolig?

I EN ANNEN melding heter det: Sonja Henie, Kirsten Flagstad og Thor Heyerdahl blir forgudet i New York i denne sesong og er det trekløver som — uten sammenligning — for tiden gjør mest reklame for Norges navn i denne by — —. De to førstnevnte ble og er vel enda innen visse kretser regnet som høyst stripet og unasjonale, ja Kirsten Flagstad ble i mange år etter krigen æreskjelt i den norske presse som bortimot den verste forrederen av dette folks hundretusener forrederer. Hun skulle huses og hutes vekk fra alt skikkelig selskap, nektes å opptre og jages ut i ørkenen. Den som husker litt av den norske presses enstemmige hyl i 1945—46—47 og 48 vil erindre den nådeløse jakt på vår største sangerinne. Idag gjør hun og Sonja mest reklame for Norges navn i New York og er forgudet over there. — Utrolig?

Stor aktivitet blant de kommunistiske agenter i Vest-Europa

STORBRITANNIA OG SPANIA
VIKTIGE STRATEGISKE
PUNKTER.

Det franske konservative dagblad «Figaro» påstår, at de kommunistiske agenter i Storbritannia og Spania har fått ordre om å sette fart på det militære etterretningsarbeide. En ytterst hemmelig konferan-

General Guderian

Det franske konservative dagblad «Figaro» påstår, at de kommunistiske agenter i Storbritannia og Spania har fått ordre om å sette fart på det militære etterrettingsarbeide. En ytterst hemmelig konferanse mellom noen franske kommunistledere og representanter for Kominform kaster nytt lys over Stalins strategi i Europa, sier bladet.

Sovjetunionen anser fra et militært synspunkt Storbritannia og Spania for de viktigste strategiske punkter i det vestlige forsvarssystem og i tilfelle av en krig vil Sovjet øyeblikkelig rette sine anstrengelser mot disse land.

Dette må sees i sammenheng med at russerne vil hindre at tyskerne stenger velen for dem og at Frankrike og Italia skal søkes nøytralisert ved løkkende forslag om ikke-angrepspakter. Det drives således et høyt spill ute i den store verden, hvor alle krefter nå samles om å knuse russernes planer. Herhjemme synes man å være døv overfor enhetsstrevet. Her skal rettsoppgjøret mot dem, som så rett og handlet deretter fortsette to the bitter end. —

Fornuftige ord.

I Polyteknisk Forenings møte i Oslo den 23. januar holdt ODD NANSSEN foredrag om «Tysklandsproblemer». Det var et friskt foredrag med påvisning av forskjellige forhold som må ha falt «gode nordmenn» hardt for brystet. B. a. kom foredragsholderen inn på den famøse Potsdamavtale i 1945, der de «allierte» vel har slått alle rekorder i retning av tåpelighet og manglende framsyn. Om dette uttalte han ifølge Morgenbladets referat:

«Taleren mente at det dokument som ble undertegnet i Potsdam i umenneskelighet søker sin like i verdenshistorien. Neppe noensinne har herderlige folk med åpne øyne og alle ved sine fulle fem, og i god tro, frivillig inngått en avtale som har ført til så megen ulykke. Millioner av mennesker dør og går til grunne i glemsel og mørke også idag. De kunne ha vært reddet om vi hadde villet, o.s.v.»

«Kongen og Kronprinsen var tilstede på møtet» fortsetter avisen. Ja, dermed var sikkert ingen skade skjedd. Selv kongelige gren kan ha godt av undertiden å få høre den usminkede sann-

Adv. E.

slutningen av den lite vellykkede 5. sesjon i FN's hovedforsamling. Han fikk anledning til å uttale følgende til pressen og kringkastingen:

«Den som har fulgt med i FN's Hovedforsamlings 5. sesjons arbeid kan ikke unnlate å merke seg det som har vært karakteristisk for dens virksomhet, nemlig de systematiske og grove brudd, ikke bare på hovedprinsippene i FN's Charter, men også på Hovedforsamlings forretningsorden, når disse har vist seg å være uhensiktsmessige for den amerikanske delegasjon, i hvis ledebånd også delegasjoner fra de andre deltakerland i den Nordatlantiske grupperingen går. Herigjennom forklares at slike viktige forslag fra Sovjet-delegasjonen, støttet av delegasjoner fra en rekke stater, som forslaget i spørsmål om å avverge faren for en ny krig og befeste freden, mot den amerikanske aggresjonen i Korea, i spørsmålet om den amerikanske aggresjonen mot Kina, i atomspørsmålet osv., er blitt forkastet av et formelt flertall i Hovedforsamlingen.

Denne linje er stikk i strid med FN's hovedmål og beslutningen hos millioner og atter millioner mennesker i hele verden om å avverge faren for en ny krig og trygge fred og samarbeid mellom folkene.

Sovjet-Samveldets delegasjon, støttet av en rekke andre delegasjoner, som er tro mot FN's prinsipper, har kjempet og kommer fortsatt å kjempe mot denne linje hos fredens og det mellomfolkelige samarbeids fiender, mot alle deres forsøk på å forvandle FN fra et fredsinstrument, som det kan og skal være, til et krigsinstrument.»

Om så kommer spørsmålet: - Ville det være så skjebnesvangert galt for engangs skyld å tro like meget på hr. Vysjinskij, som uttalte dette, som på mr. Acheson og alle hans trofaste gramofonplater?

På den ene siden har vi kapprustingen og dens nærliggende følger: en verdensomfattende krig med atombomben som den sikre utgang og så den neste krig med flintepøksen. På den annen side en blåøyet tro på at det selv bak jernteppet finnes noe godt og at man satset litt mere på denne tro. Det ville bety flere boliger, mindre skatter (selv i Norge) og en mere nærliggende riktig fordeling av verdens goder.

Vi har lov å stille spørsmålet i kraft av vår egen blåøyet tro på at forskringene om demokratiets rettigheter for den enkelte ennå holder. Og så får hver enkelt veie risikoen for og imot, — denne gang uten å la seg forvirre av ensrettetheten hvorfra den enn kommer.

nær. Den russiske diktator har villige redskaper i alle land for å undertrykke folkenes frihet, og man kan vel si, at han har hatt hell med seg. Riktignok var det Sovjet og USA som vant den annen verdenskrig, men man vant ikke samtidig freden! Det har vel neppe noensinne vært mere uro og strid landene imellom, enn etterat maktbalansen ble endret med at Japan og Tyskland ble slått ut. Når dette var et fait accompli var også vennskapet mellom USA og Sovjet over, og taugtrekningen begynte om den nye maktbalanse. Man fikk opprettet F. N. som en meglingsinstitusjon, men hittil er det kommet svært lite positivt ut av forhandlingene i Lake Success.

For å demonstrere sin makt og innflytelse, har Stalin pustet til ilden i nær sagt alle land. Balkanlandene var de første ofre, dernest kom turen til Korea, Kina og Formosa osv. Overalt trekker Stalin i trådene og egger folket under hans innflytelse til uro. for han vet at hans politikk kan vinne gehør hvor forholdene er kaotiske. Derfor lar han sine lydige redskaper åpne stridshandlingene og sparer sine egne tropper til den siste dyst. Intet land i Verden er i dag så godt opprustet som Sovjet. Ved Stalins aggressive politikk har derfor Apaktlandene ikke hatt andre våpen å møte aggresjonen med enn forhandlingsbordet. I Øst-Tyskland står Stalins tropper oppmarsjert med slike styrker, at Vest-Europa vil være under hans kontroll på ganske kort tid.

Etter den annen Verdenskrig gikk nemlig USA og England til avrustning, mens Sovjet gikk den motsatte vei for å stå klar til den siste kamp om Verdensherredømmet.

Det er derfor intet merkelig, om folk som tidligere forbannet Tyskland for besettelsene av frie nasjoner, nå for alvor gir uttrykk for at det neppe ville vært så ille om Tyskland allikevel hadde hatt ryggen fri mot vest og bare konsentrert sin kamp mot Sovjet. Man er klar over, at sålenge Sovjet ligger der som den mektige koloss, blir det ikke arbeidsro i noe land i verden. Man hevder derfor med en viss rett, at det beste ville ha vært om Tyskland hadde slått Sovjet helt ut og ryddet i tsjumi i tsjumi i tsjumi. Da ville man fått den evige fred, hvis man kan benytte et slikt uttrykk noen gang.

Roosevelt lot nemlig USA gripe inn i krigen i et altfor tidlig tids punkt. USA burde meldt seg på arenaen først når Sovjet var bastet og bundet. Mot den egentlige hensikt har derfor de Vestallierte vært nødt til å endre sin politikk både overfor Spania,

er lenge siden det nå! Tidligere slekters kledninger er uhjelpelig distansert av moten og tiden. Idag kaller de bare på smilet. Det nytter lite å gjemme på dem all den stund ingen våger å vise seg i dem. H. N. H.

Dødsstraffen

I «Morgenpostens» spalte for spørsmål og svar finner vi følgende, som gir uttrykk ikke bare for forvirring, men også for en velbegrunnet engstelse.

Sp.: Etter å ha lest om dødsstraffeloven og dens anvendelse, blir det om å gjøre for oss pasifister å få det klart utredet om vi hører til dem som regnes for forrædere og landsvikere og av den grunn blir straffet med døden.

Vi vil også gjerne vite om det blir politiet eller de militære som blir utsett til å eksekvere dommen. Vi har nå 1100 militærnektere i landet. De har ikke gjort militærtjeneste, fordi de etter norsk lov av 1937 har anledning til å ta sivilt arbeid i stedet for militærtjeneste. Blir disse 1100 skutt, i tilfelle av at landet kommer i krig, og de nekter å delta? Det kan vel ikke bli forbud mot at hustruer og mødre ønsker å dele de dødsdømtes skjebne?

Vi er mange som venter på svar. **Prestefrue.**

Sv.: Den nevnte lov er fra 1937 og bestemmer at vernepliktige kan få avtjente verneplikten ved sivilt arbeid, så framt de på betryggende måte godtgjør at det vil «stride mot deres inderligste overbevisning å bære våpen». Fritagelsen gjelder altså ikke bare dem som av religiøse motiver nekter å bære våpen, men også — som ovenfor nevnt — idealister som benevnes pasifister. Hvis der oppstår en situasjon som setter beredskapslovene i verk, vil de som allerede er fritatt for våpenøvelser også bli skånet nå, og de blir ikke behandlet som «landssvikere» av den grunn. For øvrig er forholdet til disse pasifister i tilfelle et krigersk overfall på Norge under drøftelse hos myndighetene. Det er jo noe som heter sivil forsvar. Spørsmålet vil visst nok bli løst ved klare direktiver i denne sak.

Japan og Vest-Tyskland. Det er Stalins aggressive planer som er skyld i den situasjon som der ved er oppstått.

Man ville spart meget blod og uhygge om Roosevelt hadde vært den realpolitiker man mente han var. For hans feilslagne syn må nå den amerikanske ungdom forbli i Korea.

For å oppnå den evige fred er det visst ingen annen utvei, enn at de som fører politikken i de forskjellige land, også gikk i spissen under angrepene på slagmarkene. **Argus.**

Hva angår de enkelte satiriske dikt som er innlagt i samlingen så faller de ut av tråden i samlingen. De passer ikke, og dertil kommer at satiren skal være en elegant og smidig åndelig florettsvevelse, og ingen henrettelse med en slakterøks.

Det er mange lovende ting i Hallvard Tveitens bok, ting som viser at han har en dikters hug. Det det så ennu skorter på er evnen til å skape sine impulser om til virkelig diktning. Krafttaket med «Fjellharpa» viser at dets dikter denne gang har forloftet seg, han har ikke maktet å innfri sine egne forventninger. Men hvis han fortsatt vil utvikle seg samme retning vil han kanskje nå meget langt, lengre enn vi i dag vil tro. Men en ting må han huske på, man kan ikke som Wergeland skape og øse av en sindets overflod uten at tilfanget må bearbeides, lures, smies om. Det kan bare et geni tillate seg, men et slikt geni er ikke Hallvard Tveiten.

Som gave til venner og lidelsesfeller skulle den kunne egne seg ypperlig. Boken er pen og vel egnet som gavebok, og den står fullt på høyde med hva som ellers ydes innen poesien i vårt land i dag, og vi støtter så gjerne forfatteren — det siste er ikke det minste — og han har fortjent det. **J. T.**

En bok om kjærlighet

heter en liten bok på 107 sider, som er utkommet på Lunde & Co.s Forlag i Bergen.

Det er intet menneskene trenger mer enn kjærlighet, sa Kagawa da han var i Norge i sommer. Hat, krig, ondskap og brutalitet har vi nok av, — men kjærlighet?

Av alle de mange bøker som er kommet ut denne vinter er denne boken betydeligste og beste, fordi den behandler et så aktuelt emne, og behandler det på en så skjønn og literær fullkommen måte. Denne bok veier opp mange tonn av den oppreklamerte jule- og oversettelseslitteratur. Som de fleste virkelige gode bøker i våre dager er også denne skrevet i et fengsel, på dopapir og papirlapper i våkenetter og dager fulle av savn, mens forfatteren, en «landssviker», var omgitt av brutalitet og hat. Så meget beundringsverdige er det at han under slike forhold maktet å skrive en så fullkommen bok om nestekjærlighet, om Gud og hans kjærlighet til menneskene. Det var hans «hevn» mot det samfunn og de mennesker som forfulgte ham.

Derfor dirrer gjennom hele boken selvpoplevelsens alvor og varme, i en besettende stil, et formfullendt og gripende språk, og en komposisjon som river alle med og gjør denne bok til noe nytt og sjeldent blant de religiøse bøker som skrives her i landet.

Derfor bør alle kjøpe og lese boken. **X.**

gerinna. Idag gjør hun og Sonja mest reklame for Norges navn i New York og er forgudet over there. — Utrolig?

General Guderian kalt til Washington

ULTIMATUM FRA DE TYSKE OFFISERER TIL VESTMAKTENE.

Aleksandria fortelles det, at den berømte tyske general, Hans Guderian, er kalt til Washington av det amerikanske forsvarsdepartement for å tjenestgjøre som ekspertrådgiver. Guderian er som kjent hovedmannen for den amerikanske plan om total mobilsering og har utarbeidet den etter oppfordring av Omar Bradley. Han foretok også ifjor en reise til Washington for å veilede det amerikanske forsvarsdepartement i visse fagspørsmål.

Denne gang har altså reisen gått over Egypt, hvor den berømte general har hatt en konferanse med det engelske hovedkvarter for midt-østen. Denne påfallende tilnærmelse må sees i sammenheng med gjenopptagelsen av sakene mot de tyske «krigsforbrytere» fra Nürnbergprosessene.

Den britiske høykommissær i Tyskland, Sir Ivone Kirkpatrick har meddelt at ialt 240 slike saker skal gjenopptas og blant dem er sakene mot Rudolf Hess, Doenitz og Räder, som alle sitter fengslet i Span-dau.

I den forbindelse kan nevnes at Otto Skorzeny, som reddet Mussolini, har sagt til Madrid-bladet «ABC», at ingen av de tyske offiserer som nå arbeider for vestmaktene, vil løfte en finger for deres sak, hvis de tyske offiserer som er anklaget for Malmedy-tragedien blir dømt. —

Det tyder på at det begynner å lysne for de tyske krigsfanger som ble dømt under den første hetzen, som ble isenesatt etter den ubetingede kapitulasjon. Vestmaktene trenger Tyskland, men før de får denne hjelp, nå dommene revideres over hele linjen. De er således kommet lengre enn vi men så var de jo også den norske Londonregjering som vant krigen.

Nordmørspostens Trykkeri